

Sygn. akt III AUa 1007/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 marca 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Krystyna Smaga
Sędziowie:	SA Małgorzata Rokicka-Radoniewicz (spr.) SA Barbara Hejwowska
Protokolant: sekretarz sądowy Krzysztof Wiater	

po rozpoznaniu w dniu 2 marca 2017 r. w Lublinie

sprawy J. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.

o ustalenie prawa do emerytury

na skutek apelacji pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B.

od wyroku Sądu Okręgowego w Zamościu

z dnia 8 lipca 2016 r. sygn. akt IV U 1413/15

oddala apelację.

Barbara Hejwowska Krystyna Smaga Małgorzata Rokicka-Radoniewicz

III AUa 1007/16

UZASADNIENIE

Organ rentowy - Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. decyzją z dnia 29 października 2015 r. odmówił wnioskodawcy J. K. prawa do emerytury, ponieważ wnioskodawca nie udokumentował 15 letniego okresu pracy w warunkach szczególnych.

Od tej decyzji odwołanie do Sądu Okręgowego w Zamościu złożył wnioskodawca, w którym nie zgadzając się z decyzją organu rentowego, wnosił o jej zmianę i przyznanie prawa do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych z zaliczeniem pracy w (...)w R. od 15.03.1972 r. przejętym przez Spółdzielnię (...)w T., jako traktorzysta oraz kierowca samochodu ciężarowego o ciężarze całkowitym powyżej 3,5 ton od 11.03.1976r. do 24.07.1976 r. oraz

w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w B. od 28.07.1976 r. do 10.04.1979 r., jako kierowca samochodu ciężarowego o ciężarze całkowitym powyżej 3,5 ton.

Sąd Okręgowy w Zamościu wyrokiem z dnia 8 lipca 2016 roku zmienił zaskarżoną decyzję i ustalił J. K. prawo do emerytury od dnia(...). Sąd Okręgowy ustalił, że J. K. urodzony(...) legitymujący się okresem składkowym i nieskładkowym wynoszącym na datę 1.01.1999 r. - 25 lat, w dniu 30.08.2015 r. złożył wniosek o emeryturę i organ wydał odmowną decyzję. Organ zaskarżoną decyzją zaliczył wnioskodawcy okresy pracy w warunkach szczególnych kierowcy autobusu w (...) B. w okresach wskazanych w świadectwie pracy zakładu od 14.04.1979 r. do 28.11.1982 r.- 3 lata, 7 m-cy i 15 dni oraz od 30.12.1982 r. do 31.12.1986 r. - 4 lata i 2 dni, zgodnie z działem VIII, poz. 2, pkt 1 zarządzenia Nr 64 Ministra Komunikacji z dnia 29.06.1983 r. oraz okres pracy w Spółdzielni(...)w B. od 21.09.1988 r. do 30.06.1989 r., w wymiarze 9 m-cy i 10 dni, jako kierowca samochodu ciężarowego wskazany w świadectwie pracy zakładu Wykaz A dział VIII, poz. 2, pkt 1 Uchwały Zarządu Głównego (...) z dnia (...) w sprawie stanowisk w spółdzielczości (...). Razem organ uznał wnioskodawcy okres w warunkach szczególnych w wymiarze 8 lat, 4 m-ce i 27 dni.

W warunkach szczególnych wnioskodawca pracował też wykonując stale i w pełnym wymiarze pracę w(...)w R. od 15.03.1972 r. przejętym przez (...) Spółdzielnię (...) w T. do 24.07.1976 r. W tym okresie zatrudnienia pracował od 15.03.1972 r. do 10.03.1976 r. - jako traktorzysta. Latem, jako traktorzysta wykonywał prace polowe, zaś zimą pracował w transporcie. Od 26.04.1973 r. do 28.06.1974 r. odbywał służbę wojskową. Powrócił do(...)następnego dnia 29.06.1974 r. na stanowisko traktorzysty.(...)przejęte zostało w 1975 r. przez (...) Spółdzielnię (...)w T. i tam pracował od 15.08.1975 r, jako traktorzysta i od daty uprawnień kategorii C 11.03.1976 r. na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego marki S. (...)do 24.07.1976 r. Uprawnienia prowadzenia pojazdów ciągnikowych kategorii (...) posiada od 9.03.1972 r., zaś uprawnienia prowadzenia pojazdów samochodów ciężarowych kategorii C posiada od 11.03.1976 r.(...)w R. nie wystawiło świadectwa pracy w warunkach szczególnych i obecnie nie istnieje. Spółdzielnia (...)w T. wystawiła świadectwo pracy od 15.08.1975 r. do 24.07.1976 r. i wskazała stanowisko traktorzysty i od daty uprawnień 11.03.1976 r. stanowisko kierowcy samochodu ciężarowego marki S(...).

Wnioskodawca Pracował również w warunkach szczególnych wykonując stale i w pełnym wymiarze pracę kierowcy samochodu ciężarowego o ciężarze całkowitym powyżej 3,5 ton w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w B. od 28.07.1976 r. do 10.04.1979 r. Samochodem S. i J. woził na budowy zakładowe dróg masę bitumiczną i piach z Bazy na podjazdy kolejowe na budowę linii hutniczo - siarkowej do S.. Zakład nie wystawił świadectwo pracy w warunkach szczególnych i obecnie nie istnieje. Akta osobowe wnioskodawcy z Archiwum w Z. potwierdzają jego pracę, jako kierowca samochodu ciężarowego.

Powyższy stan faktyczny Sąd oparł na: zeznaniach wnioskodawcy, zeznaniach świadków, aktach osobowych i aktach ZUS.

W oparciu o zebrany materiał dowodowy Sąd zważył, co następuje: W myśl art. 184 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. 2015.748 t.j.) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli: okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym, o którym mowa w art. 27. Stosownie do treści § 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie warunki, zaś zgodnie z treścią § 2 ust. 1 tegoż rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy (§2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.), aby nabyć prawo do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym.

Wnioskodawca na datę złożenia wniosku ukończył (...) lat życia. Na datę 1.01.1999 r. wejścia w życie ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z FUS posiada okres składkowy i nieskładkowy wynoszący ponad 25 lat.

Sporna w niniejszej sprawie pozostawała okoliczność charakteru pracy wnioskodawcy wykonywanej w trakcie zatrudnienia pracowniczego w (...)w R. przejętym przez (...) w T. od 15.03.1972 r. do 24.07.1976 r., jako traktorzysta i kierowca samochodu ciężarowego o ciężarze całkowitym powyżej 3,5 ton i w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w B. od 28.07.1976 r. do 10.04.1979 r., jako kierowca samochodu ciężarowego o ciężarze całkowitym powyżej 3,5 ton.

Sąd obdarzył wiarą zeznania wnioskodawcy jak i zeznania przesłuchanych świadków, ponieważ są spójne, konsekwentne, wzajemnie ze sobą korespondują. Świadkowie nie stanowią rodziny i znają go jedynie z pracy, są osobami obcymi, przez co nie są zainteresowani wynikiem postępowania, zaś szczegóły z ich zeznań potwierdzają ich pracę zawodową. Znane im były okoliczności pracy wnioskodawcy, gdyż wspólnie pracowali, zatem ich zeznania oparte są na własnych obserwacjach i stanowią miarodajny dowód w sprawie.

Pracę wnioskodawcy w obu tych zakładach i zajmowane stanowiska potwierdzają świadectwa pracy, w których wpisane są stanowiska traktorzysty i kierowca ze wskazaną marką pojazdu S. (...) jak i dodatkowe wynagrodzenie za rodzaj prowadzonego pojazdu.

Organ nie podważył tych dowodów, zgodnie z ogólnym obowiązkiem wynikającym z art. 232 § 1 k.p.c. i ograniczył się jedynie do złożenia odpowiedzi na odwołanie.

W ocenie Sądu postępowanie dowodowe dowiodło, że wnioskodawca wykazał pracę w szczególnych warunkach w (...)w R. przejętym przez Spółdzielnię (...)w T. od 15.03.1972 r. do 24.07.1976 r., co odpowiada Wykaz A, Dział VIII, poz. 2 załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. na stanowisku traktorzysty i kierowcy samochodu ciężarowego (...) o ciężarze całkowitym powyżej 3,5 ton z Działu VIII, poz. 3, pkt 1 i poz. 2, pkt 1 Uchwały Nr (...)z dnia (...) Zarządu Krajowego (...)w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w zakładach pracy w jednostkach organizacyjnych (...).

Sąd uznał wnioskodawcy pracę w zatrudnieniu pracowniczym w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w B. od 28.07.1976 r. do 10.04.1979 r. w szczególnych warunkach, co odpowiada Wykaz A, Dział VIII, poz. 2 załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. na stanowisku kierowcy ciężarowego o ciężarze całkowitym powyżej 3,5 ton i działu VIII, poz. 2, pkt 1 zarządzenia resortowego nr 9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 1.08.1983 r. (Dz.Urz.M.B.iP.M.B. z 6.12.1983 r. nr 3, poz. 6). Zakład podległ pod branżę budowlaną, co uzasadnia zastosowanie właściwego branżowo aktu resortowego.

Do uznanego przez organ okresu pracy wnioskodawcy w warunkach szczególnych w wymiarze 8 lat, 4 m-ce i 27 dni, Sąd zaliczył cały okres pracy w (...)w R. przejętym przez (...) w T. od 15.03.1972 r. do 24.07.1976 r. kierowcy ciągnika i od 11.03.1976 r. kierowcy samochodu ciężarowego o ciężarze całkowitym powyżej 3,5 ton, z okresem służby wojskowej w czasie tego zatrudnienia od 26.04.1973 r. do 28.06.1974 r. Sąd zaliczył wnioskodawcy do pracy w warunkach szczególnych okres służby wojskowej od 26.04.1973 r. do 28.06.1974 r., skoro odszedł do wojska wykonując pracę traktorzysty w (...)i powrócił w ciągu 30 dni do tego samego zakładu pracy na to samo stanowisko. Okres służby wojskowej w czasie trwania pracy w warunkach szczególnych podlega, w świetle uchwały 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 16.10.2013 r. II UZP 6/13 (OSNP 2014/3/42) i wyroku Sądu Najwyższego z dnia 11.02.2014 r. II UK 293/13, Lex nr 1441189 zaliczeniu do pracy w warunkach szczególnych, jeśli pracownik po odbyciu tej służby podjął w terminie 30 dni ponownie zatrudnienie w tym samym zakładzie pracy, w którym był zatrudniony na stanowisku zaliczanym do warunków szczególnych przed powołaniem do służby wojskowej, z art. 108 ustawy z dnia 21.11.1967 r. o powszechnym obowiązku obrony PRL w brzmieniu ustawy do 31.12.1974 r. po myśli rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 22.11.1968 r. w sprawie szczególnych uprawnień żołnierzy i ich rodzin. Przepis art. 108 ust. 1 stanowi podstawę do zaliczenia okresu służby wojskowej odbytej w trakcie trwania stosunku pracy w szczególnych warunkach do stażu pracy wymaganego do uzyskania prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym przewidzianym w art. 184 ustawy

o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 2.07.2015 r., III UZP 4/15).

Sąd zaliczył też okres pracy w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w B. na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego o ciężarze całkowitym ponad 3,5 ton od 28.07.1976 r. do 10.04.1979 r.

Suma tych okresów pracy, z okresem uznanym przez organ, stanowi ponad 15 lat pracy wnioskodawcy w warunkach szczególnych, na datę 1.01.1999 r.

Spełnienie przez skarżącego pozostałych ustawowych wymogów niezbędnych do nabycia dochodzonego świadczenia nie było między stronami sporne. W oparciu o powołanie przepisy prawa Sąd zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał wnioskodawcy prawo do emerytury od miesiąca złożenia wniosku na podstawie art.184 w zw. z art. 32 w zw. z art. 27 ustawy o emeryturach i rentach z FUS i § 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. nr 8, poz. 43).

Od tego wyroku apelację wniósł organ rentowy – Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. zaskarżając wyrok w całości. Wyrokowi zarzucał naruszenie:

- art.233 kpc poprzez błędną ocenę, że J. K. w pełnym wymiarze czasu godzin wykonywał pracę w szczególnych warunkach jako kierowca ciągnika w sytuacji, gdy oprócz prac transportowych wykonywał także prace polowe nie mające charakteru stałości;

- art.184 ust.1 i art.32 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz § 4 ust.1 pkt 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze poprzez ich błędną wykładnię i przyznanie ubezpieczonemu prawa do emerytury w sytuacji niespełnienia warunku udowodnienia 15 letniego okresu pracy w szczególnych warunkach przyjmując za taką pracę wykonywaną na stanowisku kierowcy ciągnika.

Wnosił o zmianę wyroku i oddalenie odwołania ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Bezzasadny jest zarzut apelacji naruszenia przez Sąd Okręgowy przepisów postępowania - art.233 KPC. Organ rentowy formułując powyższy zarzut w istocie podważa dokonaną przez Sąd I instancji kwalifikację prawną pracy kierowcy ciągnika wykonywanej przez wnioskodawcę w okresie zatrudnienia w Spółdzielni (...)w T. jako pracy w szczególnych warunkach. Wskazać należy zatem, że błąd sądu polegający na pominięciu przy dokonywaniu oceny prawnej pewnych ustalonych faktów, jak i oparcie tej oceny na stanie faktycznym niedostatecznie ustalonym dla przypisania go określonej normie prawnej, jest błędem w zakresie subsumpcji prawa. Na tej podstawie nie można formułować zarzutu naruszenia art. 233 k.p.c., dotyczącego zasad oceny dowodów. Okoliczność, jakie prace wnioskodawca wykonywał będąc zatrudnionym w (...)na stanowisku kierowcy, była bezsporna zatem chybiony jest zarzut naruszenia przez Sąd I instancji prawa procesowego.

Bezzasadny jest również zarzut naruszenia prawa materialnego – art.184 ust.1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Jak wynika z apelacji, zdaniem organu rentowego, pracy wnioskodawcy wykonywanej w spornym okresie w charakterze kierowcy ciągnika nie można zaliczyć do pracy wykonywanej w szczególnych warunkach, ponieważ wykonywał ją w resorcie rolnictwa, a więc nie w dziedzinie transportu i łączności i o ile można zaliczyć prace transportowe kierowcy ciągnika

do prac w transporcie objętym działem VIII poz. 3 wykazu A, mimo że pracował on w (...), a nie w przedsiębiorstwie transportowym, to nie ma podstaw do potraktowania prac polowych, jako prac w transporcie, a tym samym zaliczenia ich do prac wykonywanych w szczególnych warunkach. Sąd Apelacyjny nie podziela tegoż stanowiska, w pełni zgadzając się ze stanowiskiem zaprezentowanym przez Sąd Okręgowy w tym zakresie. Faktem jest, że (...)nie należą sensu stricto do sektora transportowego gospodarki, ale pod poz. 3 działu VIII tego wykazu cytowanego już rozporządzenia, poza pracą kierowców ciągników, wymienione zostały również prace kierowców kombajnów lub pojazdów gąsienicowych. Kombajny czy pojazdy gąsienicowe nie służą do transportu po drogach towarów, przedmiotów, produktów, natomiast zawarta w przepisach regulujących zasady ruchu drogowego definicja ciągnika - pojazd silnikowy skonstruowany do używania łącznie ze sprzętem do prac rolnych, leśnych, lub ogrodniczych i może być również przystosowany do ciągnięcia przyczep oraz do prac ziemnych - wskazuje na jego podstawowe przeznaczenie wyłącznie do wykonywania prac rolniczych a jedynie wyjątkowo pracy w transporcie (po odpowiednim przystosowaniu). Obecna definicja określa ciągnik rolniczy jako pojazd silnikowy, którego konstrukcja umożliwia rozwijanie prędkości nie mniejszej niż 6 km/h, skonstruowany do używania łącznie ze sprzętem do prac rolnych, leśnych lub ogrodniczych; ciągnik taki może być również przystosowany do ciągnięcia przyczep oraz do prac ziemnych. Nie ulega wątpliwości, że kombajny i ciągniki rolnicze są maszynami rolniczymi służącymi do prac polowych. Prawodawca wymieniając te pojazdy i pracę kierowców w dziale transportu nie miał zatem zamiaru wyłączenia pracy operatorów tego sprzętu, ograniczając wyłącznie do pracy transportowej pracę w warunkach szczególnych. Podobnie pojazdy gąsienicowe nie są urządzeniami służącymi do poruszania się po drogach publicznych, a jako pojazdy poruszające się z nieznaczną szybkością - nie służą do prac transportowych, lecz stosowane są powszechnie w wojsku i jako maszyny do robót ziemnych. Tym samym w ocenie Sądu Apelacyjnego należy przyjąć, że ustawodawca regulując ten rodzaj pracy w dziale VIII, pod pozycją 3, wykazu A rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. wziął pod uwagę to, że pracą w szczególnych warunkach jest też praca kierowcy ciągnika rolniczego, kombajnu i kierowcy pojazdu gąsienicowego, które są typowymi, klasycznymi pracami w rolnictwie. Zestawienie tych trzech rodzajów prac (kierowca ciągnika, kombajnu i pojazdu gąsienicowego) łącznie pod poz. 3 działu VIII - w transporcie spowodowane było uznaniem tych prac za prace w warunkach szczególnych właśnie ze względu na samo kierowanie tymi pojazdami, a nie ze względu na wykonywanie takiej pracy wyłącznie w transporcie - w ruchu publicznym. Ustawodawca wziął pod uwagę to, że praca kierowcy ciągnika w polu (a więc w rolnictwie), który może i w istocie wykonuje te same lub zbliżone przedmiotowo czynności co kierowca kombajnu czy kierowca pojazdu gąsienicowego, jest też pracą w szczególnych warunkach. Przeciwna wykładnia wskazanych przepisów zaprzeczałaby bowiem istotę pracy w szczególnych warunkach związaną z wpływem szkodliwych czynników na organizm pracownika.

Obniżenie wieku emerytalnego niektórym grupom zawodowym uzasadnia się narażeniem tych osób na szybsze niż przeciętne zrealizowanie się emerytalnego ryzyka z powodu wystąpienia w ich zawodach czynników negatywnych (szkodliwych dla zdrowia lub obniżających sprawność psychofizyczną), które doprowadzają do wcześniejszej niż powszechnie utraty sił do wykonywania dotychczasowej pracy. Prawo do emerytury w wieku niższym wynika więc ze szczególnych właściwości wykonywanej pracy. Charakter pracy kierowcy ciągnika rolniczego przystosowanego do transportu i wykonującego wyłącznie transport oraz kierowcy ciągnika wykonującego prace polowe za pomocą ciągnika i współpracujących z nim maszyn i urządzeń rolniczych jest tożsamy. Dlatego też nie ma znaczenia, że prace kierowców ciągników ujęte zostały w dziale VIII rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. - w transporcie najbliższym rodzajowo zważywszy na zakres prac.

Sąd Apelacyjny w całej rozciągłości podziela wnioski prawnicze zawarte w motywach zaskarżonego wyroku. W tej sytuacji nie zachodzi potrzeba ich powtarzania (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 22 kwietnia 1997 roku II UKN 61/97 – OSNAPiUS 1998/3/104, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 1998 roku I PKN 339/98 – OSNAPiUS 1998/24/776). Podnieść należy dodatkowo, że skarżący argumentami przytoczonymi w apelacji w żaden sposób nie podważył zasadności stanowiska Sądu pierwszej instancji. Apelacja zawiera bowiem jedynie własną interpretację przepisów nie znajdującą potwierdzenia w utrwalonym orzecznictwie sądów, w tym również dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego w analogicznych sprawach, poza wyrokiem odmiennie kwalifikującym pracę traktorzysty cytowanym przez skarżącego, a z którym nie zgadza się Sąd Apelacyjny. Taki pogląd nie znajduje akceptacji tutejszego Sądu Apelacyjnego z przyczyn podanych powyżej.

W tej sytuacji Sąd Apelacyjny uznał, że zaskarżony wyrok w pełni odpowiada przepisom prawa, dlatego apelacja nie może być uwzględniona.

Mając powyższe na względzie Sąd Apelacyjny na podstawie art.385 KPC orzekł, jak w sentencji.